

Öz müstəqilliyi və tə-
rəqqisi üçün, öz
şöhrətinin ən parlaq
illəri üçün Azərbaycanın
əbədi borclu olduğu Ulu
Öndər Heydər Əlirza oğlu
Əliyevin zəka və iradəsinin
varisi, Azərbaycan Respub-
likasının Prezidenti, Müzəf-
fər Ali Baş Komandan İlham
Heydər oğlu Əliyevin şərəfi-
nə

PROLOQ

Dünya dolaşmış qalıb,
Adamlar çaşmış qalıb.
Bəndik bir təmiz ada ;
Dünya nə olur olsun -
Gülüstən, abad, ya da
Viranə olur olsun,
Qamətimiz şax olub.
Gözlərimiz tox olub,
Əlimiz qabar-qabar.
Nə qonşu tabağında
Bizim tamahımız var.
Nə düşmən qabağında
Əyilmişik, sınımışıq.
Ruzimizi özümüz
Tər töküüb qazanmışıq.
Bir qarın çörək üçün
Kiminsə əlaltısı,
Qara qulu, köləsi,
Dış ağrısı, forpostu,
Şaxtalı ayağının
Tozu olmamışdır biz.
Yaranışdan, binadan
Bizim vüqarımız var.
Bizim Vətən andımız,
Vətən şüarımız var.
Ancaq heç vaxt, heç zaman
Murdar daban yalayan
O murdar haylar kimi
Min bir oyundan çıxıb :
İməkləyib, sürünüb,
Gah itib, gah görünüb
Ordan iy çəkə-çəkə,
Burdan iy çəkə-çəkə
Göz gəzdirib, vurnuxub,
Kola-kosa baş soxub
Ovçuya ov axtaran
Tazı olmamışdır biz.

Valeh Sefiyev

Otuz qış ötürmüşük,
Yaz, bahar keçirmişik.
Aslan kimi, şir kimi
Dərin yaralar alıb
Ağrılar keçirmişik. -
Quzu olmamışdır biz.
Çox gəliblər, gediblər,
Çox hədyan danışdıblar.
Bizi çox incidiblər,
Çox hədləri aşdıblar,
Hoqqalar çıxardıblar.
Bizi hədələyiblər,
Bizə göz ağardıblar,
Barmaq sirkələyiblər.
Halal torpaqlarımızın
Bir qarışını belə,
Qara daşını belə,
Düşməne təslim etmək?!..
Üzü qara, şərəfsiz

YAZDIR, ŞƏHİD ANASI

Dünyadan köçüb getmək?!..
Razı olmamışdır biz !
Razı olmamışdır biz !
44 günlük o döyüş....
İgidlərin ölümü
Bizi yaman incidir,
Bizi yaman ağrıdır.
Bir gecənin içində
Analar neçə dəfə
Ağır yuxular görür:
Görür, oğlu can verir!
Yuxusu qara gəlir ;
Öz qara yuxusunda
Analar fikrə gedir,
Yəqinlik hasil edir,
Qəti qərara gəlir :
- Oğulların ölümü
Həqiqətdir, doğrudur !
Analar bu yuxuya
İnanmaq istəmirlər.
Tez, hövlnak oyanıb,
Sağa, sola boylanıb,
Oğul da gözləyirlər.
Haldan-hala düşürlər:
Huş aparır, yatırlar.
Analar yuxuda da
Dərdə, qəmə batırlar.

... Çox əzablar çəkmişik,
Bürüzə verməmişik,-
Qəlbimizdə ağlayıb,
Qəlbimizdə çökmüşük.
İkibaşlı qartalın
Sinəmizdə oturub
Canımızı diddiyi,
Qanımızı içdiyi
O dəhşətli zamanlar...
O ahlər, o amanlar...
Kökümüzü sarsıdan
Məhrumiyyətlər dolu
İllər keçib aradan.
Heç ağıla gəlməyən
Sərhəd, hüddud bilməyən
Erməni barbarlığı...
Erməni murdarlığı...
Kəmərlərdə can verən,
Balaca biləkləri,
Qırılmış sümükləri

Bu vəhşət yuvasını,
Rəzalət kahasını
Dünyaya nişan verən
Bizim o qotaz-qotaz
Körpələrin naləsi,
Əzablı hekayəsi:
...Yaradan özü bizə
Səbir əta eləsin,
Dözüm versin, tab versin.
Mənim bu sualıma
İşimizə qarışan,
Artıq - eskik danışan
Erkəyi erkək ərlı,
Yubkalı, manikürlı,
Dodaqları boyalı,
"Çox abırlı, həyalı"
"Bacılar" cavab versin:
-Xalqımın ilk əsgəri,
Xalqımın ilk şəhidi,
Ümitsizlik feryadı
Dünyaları bürüyən,
Kəmərlərdə çürüyən
O məsum bir körpənin
Nə günahı var idi?!..
Bağça uşağı idi:
Onun bu gen dünyadan
Umacağı nə idi?!
O bir evin, ocağın,
Xoşbəxtlik tacı idi.
Bir tikə mehribanlıq,
Sevgi möhtacı idi.
Səhərdən axşamacan
Özü kimi balaca
Körpə dostları ilə
Atılıb-düşürdü o.
Gülüb-güləşirdi o.
O hələ dünya nədir,
Sülh nədir, dava nədir? -
Bilmirdi, anlamırdı.
O günəşə, işığa
Çıxmağa tələsirdi.
Oyuncaq maşını,
Kuklasını gəzirdi.
Ölüm nədir bilmirdi,
Ölümə inanmırdı...
O niyə ölməliydi?

...Son nöqtələr olmadı.

O dəhşətli zamanlar
Daha nələr olmadı?
... Qanlı 20 yanvar!
... Xocalı faciəsi!
Erməni barbarlığı,
Erməni murdarlığı.
Günün günortasında
Dünyanın ortasında
Dünyanı heç nə sayıb,
Allahın özündən də
Çəkinməyib, qorxmayıb,
Əlindən, ayağından
Divara mismarlayıb,
On üç yaşlı qızımın -
Şirin-şəkər balamın,
O südəmər balamın
Diri-diri alınının,
Sinəsinin, qarnının
Dərisini soydular,
Gözlərini oyduqlar.
Balamın əzabından
Kaftarlı, fahişəli
Haylar həzz alırdılar.
O dərisi soyulmuş
O gözləri oyulmuş
Balam əldən düşürdü,
Haldan, dildən düşürdü,
Onlar əl çalırdılar.
Balam öləne kimi. -
Soyulmuş bədəninin
Sulu-sulu son qətrə
Qanı gələne kimi
Şərabdən içirdilər.
Xumarlanıb, keflənib
Böyük Ermənistanın -
Zəhərli bir xülyanın
Yelinə uçurdular.
O murdar, rəzil haylar
Bir-birinə göz vurub,
Saatlarını qurub
Saniyə sayırdılar,
Dəqiqə sayırdılar.
Mənim südəmər balam
Ağrıdan qıvrılırdı ;
Sahibsiz, boş göylərə
Məlul-məlul boylanıb
Baxıb, göz dolandırıb
Ağlayıb qışqırırdı.
Yeddi dəqiqə sonra

Canını tapşıırırdı.
"Tamaşaçı" qatillər
Xaçaturlar, aramalar...
O fahişə əmənlər,
O nüftəsi haramlar
Xorultusu böhtan, şər
O murdarlar, iyrenclər,
Donuzdan törəmələr
Tüpürüb bıçağına,
Balamı tikə-tikə
Doğrayıb töküdürlər
İtlərin qabağına
Yeddi dəqiqə!.. Bir az
O yan, bu yan olsa da
Nəticə aydın idi,
Hesabat dəqiq idi.
Bütün türk dünyasında
Erməni vahiməsi,
Xofu yaratmaq üçün,
Məqsədə çatmaq üçün
Bu da yaxşı təcrübə,
Tədqiqat, tədqiq idi.
Avropalı cənablar
Bu qanlı faciəni
Kitablardan oxuyub-
Çiçək kimi qoxuyub
Məst olub gedirdilər.
Darılmayıb, gör hələ
Oynayıb gülə-gülə
Nə xəyal edirdilər :
Dünyanın ən humanist,
Xeyirxah, ədalətli
Xalqı olduqlarına ;
Guya hamıdan artıq
Yetkinləşib kamala,
Ağla dolduqlarına
Əminlikdən dolayı
Şadyanalıq eləyib
Şərəfyab olurdular
Feryab olurdular.
Onlar, o imansızlar,
Vidansızlar, qansızlar
Nə göz yaşı axıdıb,
Nə də saç yolurdular.

Ay "humanist, sülhpərvər,
Ləyaqətli, xilaskar"
Avropalı cənablar!
Sizin də gözünüz var,
Seçin ağı qaradan
Budur, budur, bax budur
İnsanlığı sarsıdan.
Heç ağıla gəlməyən
Sərhəd, hüddud bilməyən
Erməni barbarlığı,
Erməni murdarlığı.
Bəşərə təhlükədir,
İnsanlığa ləkədir
Erməni mövcudluğu,
Gerçəkliyi, varlığı.
Avropalı cənablar!
Cənab Avropalılar!
Çox gözəl bilirsiniz
Kim yolluyub, biz kimik? -
Biz sizdən çox qədimik.
Kökümüz, əslimiz var.
Tarixlərin şöhrəti
Qəhrəman nəslimiz var.
Dönə-dönə tapşırıb
Demisiniz, bilirik.
Biz də ömür sürmüşük
Görə-görə gəlirik.
Ermənilər "bacınız",
Turan eli özgedir.
Onda buyurun, baxın :
Bu barbarlıq, murdarlıq
Sizin üçün güzgüdür.
Özünüzü tanıyın ;
Dünya zarafat deyil
Avropalı cənablar !..
Sağı, solu görməyib ;
Ölümlərə, qanlara,
Bir nəzər yetirməyib
Boş, mənasız, faydasız
Söz danışmağa nə var ?

Təmiz, xoş niyyət ilə
Havadarlıq eləmək !.
Hamıya rahat həyat
Firavanlıq diləmək !-
Kim alqışlamaz bunu?..
Dünya yaxşı tanıyır
Kimin kim olduğunu.
Bu qarışıq zamanda,
Bu dolaşmış zamanda
Avropalı cənablar !
İnsafın, mürüvvətin
Harada qaldığını,
Bozarmış, köhnə, nimdaş
Qəlbinin yırtığından
Harada saldığını
Vecinə almayan var.
Erməni tənha deyil,
Yazıq, binava deyil
Köhnə "bacılırsınız",
Bir-birinizə həyan,
Doğma, əzizlərsiniz.
Havadarlıq ələyib
Qəddarı daha qəddar,
Murdarı daha murdar
Eləyən sizlərsiniz.
Avropalı cənablar !
Bu barbarlıq, murdarlıq,
Bu cəlladlıq, qəddarlıq
Nə birinci kərədir,
Nə sonuncu kərədir,
On üç yaşlı balamın
Əzablarına görə
Mənim nə nifrətim var,
Hamısı sizlərdədir.
Avropalı cənablar !
Gözlünüzün önündə
Körpələr şaqqalanır,
Tikə-tikə doğranır. -
Dayan deyən olmur heç.
Siz insan deyilsiniz !
Vicdanınız ağrımır,
Gözləriniz dolmur heç.
Söz ağlayır dilimdə ;
Hirsimdən, acığımdan
Qələm tutmur əlim də.
Baxıram bir kənardan.
Danışan, haray salan,
Fəryad edən ürəkdir :
-Avropalı cənablar !
Sizi qınamıram mən.
Namus, qeyrət, ləyaqət
Gözləmirəm sizlərdən .
Türkün kim olduğunu,
Necə təmiz, pak olan
Müqəddəs bir anadan
Kişi doğulduğunu
Duyub-dərk etmək üçün,
Kamala yetmək üçün
Sizə zaman gərəkdir.
Hələ sizə çox sınaq,
Çox imtahan gərəkdir.
Ancaq bu gün, bu saat
Sizə haramdır həyat !
Avropalı cənablar !
Tanrı möhlət versəydi,
İmkan, qüvvət versəydi
On üç yaşlı qızımın -
Şirin-şəkər balamın,
O südəmər balamın
Əzablarına əvəz
Başınıza göylərdən
Ateş, od ələyerdim.
Dünyanın bir küncünə -
Ya dərya kənarına,
Ya da bir cəngəlliyə
Anlaqsız, quduz olmuş
Heyvan sürüsü kimi
Toplayıb, yığıb sizi,
Gözlərimi yumub mən,
Bir anda uf demədən
Kəsərdim nəslinizi.
Yaradana şükürlər,
Dualar ələyerdim.
Avropalı cənablar !
Mənim adətım deyil -
Fürsəti bada verib,

Yarımcılıq iş görüb
Həyatımı kəm etmək :
Bir dərinin dibində
Çürüdüb leşinizi
Qurda-quşa yem etmək
Kaş qismətım olaydı. -
O qüdrətım olaydı !
Yenə, yenə, yenə də
Soyumazdı ürəyim,
Açılmazdı çiçəyim.

Şöhretimiz, adımız...
Qələbə paradımız...
Dünyada daşdan keçən
Sözümüz, buyruğumuz.
Şərin başını yaran
Öz DƏMİR YUMRUĞUMUZ...
Guya avropalılar
Dünyaya sahib imiş.
Hər xırda işdə belə,
Ağır görüşdə belə
Guya çox vacib imiş
Onların fikri, rəyi.
Nəyi qadağan edib
Nəyə doğru deməyi.
Avropalı cənablar
Dünyanı zərrə-zərrə
Mikroskopdan keçirib
Sağa nəzər yetirib
Sola diqqət edirlər.
Guya qeyrətə gəlib,
Özlərinə borc bilib
Hamını ədalətə,
İnsafa, mürüvvətə,
İnsanlığa, şəfqətə
Haqqa dəvət edirlər.-
Nə böyük riyakarlıq?!..
Rezalət, fitnəkarlıq?!..
... Bu dünyanın yiyəsi
İlahi, nə çox imiş?!..
Xəbərimiz yox imiş :
Deyirlər: güllə dəyib
Kilsənin suvağına,
Kərpicinə, damına.
Dünya hamımızdır;
Onun burnu qanayıb,
Ayağına daş dəyib -
Berk dəyib, yavaş dəyib?
Sorğu, sual edirlər,
Xiffət, məlal edirlər
Üstümüzə gəlirlər :
- Düz yoldan çıxmısınız.,
Siz əyri baxmısınız
Dünyanın adamına.
"Siz əyri baxmısınız
Dünyanın adamına..."
Nitqə bax, çıxışa bax!..
Yerə, göyə sığmayan
Humanist baxışa bax!..
Utanmaq, xəcalət yox.
Abır, həya, ismət yox.
Bu boyda kainatda
Gözləri yaşlı, nəmli,
Tənha, köməksiz qalan

Diri-diri soyulan
On üç yaşlı balamın
Əzablarına görə
Gen dünya başıma dar.
Mənim nə yaşayışım
Nə günüm, rüzgarım var,
Sınıb yanıma düşüb
Mənim qolum, qanadım.
Zəhərdir, zəhrimardır
Bütün ömrüm, həyatım.

Xocalıdan bu yana
Yuxum ərşə çəkilib.
Sakit dura bilmirəm,
Dinc otura bilmirəm.
Yuvasız bir qartalım,
Yuva qura bilmirəm -
Qəzəbim aşırıb-daşır.
İndi zaman başqadır.
İndi dövrən başqadır.
Düşməni üçün qorxudur,
Vahimədir kölgəmiz.
Turan kitabımızda -
Bizim hesabımızda
Hər doğulan körpəmiz
Beşik yaşında belə
Qəhrəman, qədd-qamətli,
Tufanlı, cəsərtli
Qeyrət çəkən kişidir.
Xəbər çatıb mənə də
Qulaqlarım eşidir :
Bütün Turan elində
Çoxdan yada düşməyən,
Köhnəlməmiş, unudulmuş
Bir söz-söhbət dolaşır. -
Qızıdır, tüğyan edir.
Dünyanı silkələyir. -
Yapışdır yaxasından
Bir dön geri bax deyir.
Gizlin söhbətimiz yox.
Ucuz qeybətımız yox.
Üz-üzə dayanmışıq,
Göz-gözü dayanmışıq.
Bu elin, bu obanın
Mən də bir yazan əli,
Aydın danışan dili.
Dünya, sözüm sənədir :
- Bizi, özünü tanı !
Etibar, vicdan hanı ?
Bu namərdlik, nankorluq,
Bu kəmfürsətlik nədir ?
Bu biqeyrətlik nədir ?-
Qəzəbim aşırıb-daşır.
Bizim Turan elində
Bir söz-söhbət dolaşır.
Qızıdır tüğyan edir
Qızıl bayraq götürüb
Silahlı üsyan edir:
- Deyirlər Əmir Teymur
Buralardan keçəndə,
Dəstəmazını alıb,
Namazını da qılıb,
Kefi kök, damağı çağ
Bulaqdan su içəndə,

Erməni casusundan
Necə murdarlıq görüb,
Bütün ermənilərin
Qətlinə fərman verib.
Əmirin qərarından
Göylər də razı qalıb.
Yer üzünə, dünyaya
Gur işıq, nur ələyib.
Əmirin öz anası
Ordunun qabağında
Ləçək açıb Əmirdən
İnsaf, imdad diləyib.
Türk oğlu anasının
Sözünü, ricasını
Göylərdən, səmalardan
Aşağı endirməyib -
Ananı sındırmayıb.
Bunu öz qüdrətinə,
Şanına, şövkətinə,
Hökümdar qüruruna
Əmir yaraşdırmayıb. -
Murdar ermənilərin
Hamısını qırmayıb

... Son nöqtələr olmadı,
O dəhşətli zamanlar
Daha nələr olmadı?!
... Torpaqların işığı,
Bir milyon qaçqınıımız.
...Cəllad əsirliyində
Neçə gəlin, neçə qız...

(Belə danışan yerdə,
Elə danışan yerdə
Qoy məni vurğun vursun,
Dilim, ağızım qurusun.)
...Düşməni əsirliyində,
"Gəlin-qız" deyiləndə
Əskik oğullar kimi
Dünya bizə baxırdı.
Qeyrət bizi boğurdu.
Belə yaşamaq bizə
Ölümdən də betərdi.
... Məqam çatdı, yetişdi,
Nə fürsət axtarıldı,
Nə "İZİN" yada düşdü.
Ali Baş Komandanım
Əmr etdi, qərar verdi.
Komandan alqışlandı,
Qanlı döyüş başlandı.
Ağ qanadlı mələklər,
Göylərdə dövrə vurdu.
Ayıq-sayıq 44 gün,
Başımızın üstündə
Burda, keşikdə durdu.
Yağı nəfəs dərməmiş,
İlk saatdan, ilk andan,
Ağır toplar gurladı,
Düşməni düşdü amandan...
Özü amansızlığın
Ocağı ola-ola,
Gözləri dola-dola

Boyun büküb, yalvarıb
Bizdən aman istədi.
Baş yolub, yaxa cırıb,
Qulun kimi çıxır
Afrika çaqqalından,
Hindistan baqqalından ,
Tayqa bataqlığından,
Paris bacılığından,
Amazon meşəsindən,
Fars-İran nəşəsindən -
Dünyanın ən yiyəsiz,
Təsbehli, əmmaməli,
Əngəlli quşsından
Haray, imdad gözlədi...

...Hərbi komissarlıqda,
Azərbaycan bayrağı
Şəstlə dalğalanırdı.
Ürəklər coşqun idi,
Gözlərdə od yanırı.
İntizamla, nizamla,
Qətiyyətlə, inamla
Növbələr uzanırdı.
Oğullar tələsirdi -
Düşməni zərbə vurub
Qələbələr çalırdı,
Zəfərlər qazanırdı.

Silaha sarıldılar...
Sırada dayandılar...
Onlar tək-tək öldülər!
Tarixi keşməkeşli-
Tələtmü, qovğalı,
Möhtərəm, qədim, ulu
Xalqımıza əbədi
Ölməzlik qazandılar. -
Əbədi bəxtiyarlıq,
Şərəf-şan qazandılar.
Qüdrətli Azərbaycan! -
Əsrin hesablaşdığı
Yurd, ünvan qazandılar.
Onlar tək-tək öldülər! -
O ərler, o igidlər,
O qəhrəman şəhidlər
Bizə ruh, həyat verib ,
Nəfəs, qol-qanad verib,
Xəcalət tərini
Alnımızdan sildilər.

Qarı düşmənlərimiz
Susmaq bilmirdi hələ.
Darmadağın edilib
Təslim olsalar belə
Yıxılıb ölmüdürlər -
Ağıla gəlmirdilər.
Bizim qələbəmizi,
Şanlı zəfərimizi
Həzm edə bilmirdilər.
Zaman kəlbətin idi,
Qolu zora düşmüşdü.
Çünki "Artsax" məbəzi
Bir köhnə azar kimi,
Bir paslı mismar kimi
Mənfur ermənilərin
İliyinə, qanına,
Sümüyünə, canına
O qəddər geyişmişdi,
Onu oradan çəkib
Çıxartmaq çətin idi.
"Kiş!.. Kiş!.." ilə heç zaman
Çıxmaz donuz dandan ! -
Bu söz yadigar qalıb
Bizə ata-babadan.
Qulağımızda sırğa,
Yadımızdadır hər an .
Elə bu an, bu zaman
Bir səda gəlir haqdan:
- Şair, vaxtımız azdır ;
Tuş gəlməmiş qınağa
Fikrini aydın söylə
Gen gez söz oynatmaqdan.

Ardı Səh. 10

YAZDIR, ŞƏHİD ANASI

Əvvəli Səh. 9

... "Kiş!.. Kiş!.." ilə heç zaman
Çıxmaz donuz darıdan ! -
Döğrudan da beləymiş ! -
30 il davam edən
Danışıqlar, söhbətlər
Hamısı küy -kələymiş !..
Divan-dərə, haqq nədir?..
Torpaq qaytarmaq nədir?..
Murdar düşmənlərimiz
Şiniyib durmuşdular ;
Elə qudurmuşdular
Özlərinə qəhrəman,
İgüd, cəbhələr yaran
Qoçaq xalq deyirdilər.
Bizə məğmun, cürətsiz,
Cəsarətsiz, taqətsiz,
Qorxaq xalq deyirdilər...
Qəddar düşmənlərimiz
Döyüş meydanlarında
Dəmir yumruğumuzun
Zərbəsindən sarsılıb
Sarsaq olandan sonra;
Naçar, əlacsız qalıb
Sarsaq, sərsəm gözləri
Yaşla dolandan sonra
Daldalıqda, batında -
Damda, divar dibində
Zülüm-zülüm ağlayıb ,
İtib-batanlarına
Matəm, hüzn saxlayıb
Aşkarlıqda, zahirdə
Hövl edib bir də, bir də
Sağ yana hürürdülər,
Sol yanı qapırdılar.
Tribunalar qurub,
Əfsanələr uydurub
Nağıllar demək ilə,
Fəryad eləmək ilə
Təsəlli tapırdılar :
- "Dünən ağlatdığımız ,
Diri-diri alova,
Tonqala atdığımız
Adamlar deyil bunlar
Ayrı çinlər, poqonlar,
Ayrı gözlər, qeyzlər,
Ayrı hiddətlər, hirsələr,
Ayrı əllər var burda.
Harda görünüb, harda ?!
Deşmir top mermisi də ! -
Nəsildəndir, zatdandır -
Sinə də poladdandır
Bu ayrı adamlarda.
İrəvan qan ağlayır:
Tək qalıb təkənmişik,
Qırılıb tükənmişik .
Başımız nələr çəkir?!
Dünya da bunu görür.
Ancaq "Böyük bacımız"
Bizə xəbər çatdırıb
Təzə tapşırıq verir:
- Ağrıdağ orda qalıb, -
Çetində, darda qalıb.
Nə Qarabağ, nə filan?!..
İndi daha möhtəşəm,
Əzəmətlidir plan.
Daha genişdir meydan.
Daha böyükdür imkan.
Laçında, Kəlbəcərdə,
Şuşada, Ağdərədə,
Ağdam deyilən yerdə,
Daşaltıda, - orada! -
Daha harda, harada?!..
Gözlərindən o dəhşət,
Qorxu çəkilib məgər?

Xocalı faciyyəsi! -
Ağrımır, qövr eləmir?!..
O cur dərin yaranın
Hovu çəkilib məgər?
Rahatlıq tapa bilməz,
Arxayın yata bilməz.
Qalxıb qorxaq əlləri
Silah da tuta bilməz
Sinəsindən vurmuşuq,
İnadını qırılmışıq,
Gözlərinin tovvunu
Çoxdan almışıq türkün.
İndi bu saat, bu gün
Bizim tərəfimizdə,
Qolumuzun gücüdür,
Yanımdadır Zaman.
Burnunu ovmalıyıq,
Bərbəbir qovmalıyıq, -
Biz Türkün ayağını
Kəsməliyik Qafqazdan!
Hələlik, canı budur
Sualımın, sorğumun:
Cumun, Bakıya cumun! -
Çəkinməyin, qorxmayın,
Yubanmayın, amandır.
Yaddaşınızdan silin
Sehrkarı, sehri .
Arxayın olun, bilin,
Dilsiz qoyunun yemi
Arpadır, vələmirdir.
O ayrı adamların
Sinəsinin zirehi
Nə daşdır, nə demirdir, -
Çitdəndir, cunadandır.
Qorxub "çit"dən, "cuna"dən
Qaçmaq olmaz meydandan
Hər əli silahlıdan -
Qaraltıdan, kölgədən
Xoflanmayın, hürkməyin,
Ayaq geri çəkməyin.
Cumun, Bakıya cumun!-
Elə ki, Bakımızı
Qoşun çəkib aldınız,
Orada Şaumyana -
"O şanlı qəhrəmana"
Başı göylərə çatan
Bir heykəl ucaldınız...
...Biz də axmaq deyilik ; -
Qanmaz uşaq deyilik
Biz də çörəyimizi
Qulağımızla deyil.
Ağzımızla yeyirik .
Bu gün bütün dünyaya
Car çəkirik, deyirik,
Dünyada hamıdan çox
Bizə ürəyi yanan,
Arxamızda dayanan
Öz "süd anamızı"da
Xəbərdar eləyirik. -
Təkrar-təkrar deyirik:
- Dünən ağlatdığımız,
Diri-diri alova,
Tonqala atdığımız
Adamlar deyil bunlar.
Ayrı çinlər, poqonlar,
Ayrı şərtlər, diktələr
Ayrı nitqlər, hikkələr,
Ayrı dillər var burda.
Belə güc, belə qüdrət ,
Belə cürət, cəsarət
Harda görünüb, harda?
Deşmir top mermisi də! -
Nəsildəndir, zatdandır -
Sinə də poladdandır
Bu ayrı adamlarda.
Şübhəsiz, bu adamlar

Ayrı yandan gəliblər.
Biz başı batmışların,
Günləri qara gəlib
Bəxtləri yatmışların
Heç xəbəri olmayıb. -
Bəlkə də bu adamlar
Lap bizim yanımdan:
Elə bu İrəvandan,
Ya da köhnə yurdumuz
Dost Livandan gəliblər?!..
Düşüncəmiz yorulub,
Gözlərimiz kor olub
Qaramı basır bizi? -
Heç tanıya bilmirik
Özümüz özümüzü.
Nə deyək zəmanəyə?
Bizim taleyimizi
Yazan belə yazıbdır.
Bəd yuxular görürük ;
Bizim bəd yuxuları
Yozan belə yozubdur:
- O, ayrı adamların -
Onların şikariyyəti!
Ərəsati-məhşəri
Haçan yada salmışdıq?
Dünən o vurhavurda
Çox adamların burda
Biz canını almışdıq!
Əvəzini onlara -
O ayrı adamlara
Birə min qaytarırıq.
Qartal kimi şığıyıb
Ley kimi gəlir onlar
Səmadan üstümüzə .
Başımız bələdadır
Torpaq çəkir kamına,
Göy durub qəsdimizə.
Nələmizi eşidib ,
Yəqin, fəryadımız da
Ona çatıb, yetişib .
Olsa lap Ərzurumda,
Yubanmasın bir an da
Qoy gəlsin Qara keşiş
Qəbrimizi qazdırsın.
Bu meyitləri yusun,
Geyindirib basdırsın.
Bitib, tükənib daha
Bizim iqtidarımız
Boğazımız kəndirdə ;
Hanı, hanı, bəs hanı
Tiqrən babalarımız?!..
Bəlkə qalxıb məzardan
Bir quru canımızı
Onlar qurtarsın dardan?!..
Müdhiş həyatımızı
Onlar yoluna qoysun?!..
Onlar dua eləsin,
Tanrı bizi qorusun.
Axı: "Vurun!.. Öldürün!..
Parçalayın!.. Dağıdın!..
Qan tökün!.. Qan axıdın!.." -
Onlar bizə demişdi -
Vəsiyyət eləmişdi,
Kitablarda yazmışdı,
Daşlar üstə qazmışdı!..
...Bəli, bu minval ilə
Bu hal, bu əhval ilə
Qəddar düşmənlərimiz
Bizim ağır, möhtəşəm
Dəmir yumruğumuzun
Zərbələri altında
Başlarını itirib,
Zarıyıb, inildəyib
Sayıqlayırdı belə.
Murdar ağzlarına
Gələni deyirdilər. -

Guya düz edirdilər.
Anlamırdılar hələ
Sözün ucundan tutub
Ucuzluğa, heçliyə,
Puçluğa gedirdilər.
Nə var, nə var ortada? -
Fürsət getmişdi bada.
Yüz illik bəyanatlar,
Qərarlar, hesabatlar,
Fərziyyələr, gümanlar,
"Dəqiq", hazır planlar
Başdan ayağa kimi
Xatalı, səhv olmuşdu:
O "Böyük Ermənistan!" -
Yüz illərin xülyası
Yüz minlik ordumuzun
Sücaəti önündə
Yüz yox, heç 44 gün də
Duruş gətirməmişdi -
Əbədi məhv olmuşdu.
...Bəşər ayıqlığını
Hələ itirməmişdi.
Bütün dünya görürdü:
Ərzin suallarına,
Əsrin suallarına
Mükəmməl, aydın, dürüst
Ali Baş Komandanım
Özü cavab verirdi.
Rəhbərimin dilindən
Hamı bunu eşitdi
Yer də, Göy də şahiddi:
- Qələbəni qazanan
Vətən oğullarının
İgidliyi, mərdliyi
Qüdrəti, hünəriydi!-
Bu söz başdan, binadan
Ali Baş Komandanın
Dilinin ezberiydi
Rəhbərimiz dünyanın
Harasına gedirdi
Böyük ictimaiyyət
Haqqı bəyan edirdi.
Xalqımızın qüdrətindən
Bütün dünya xalqları
Xəbərdar olurdular
Bizi istəməyənlər,
Bu gün də lovğalanıb
Qan-qan deyən düşmənlər
İçəridən burxulub,
Əzilib, ovxalanıb
Tarımar olurdular.
Dərin bir köks ötürüb
"Bu nədir?!" deyirdilər.
Qara dəsmal götürüb
Qara da geyirdilər.
Bu döyüşün, zəfərin
Birinci qəhrəmanı
Azərbaycan zabiti,
Cəsur əsgəri idi.
Bütün qələbələrin
Bünövrəsi, əsası
Onların cəsareti,

Əzmi, hünəri idi.
Ən keçilməz sədləri,
Bəndləri qırırdılar.
Qranit qayaları
Öz yumruqları ilə
Onlar dağıdırdılar.
Ayrı adamlar kimdir?
Zaman Ali hakimdir;
Ağ da bəlli, qara da.
Yüz il bundan sonra da
Bu torpağı ələyin,
Ələk-vələk ələyin
Misqal-misqal yoxlayın. -
Hesabı itirməyin,
Yadınızda saxlayın :
Aslan ruhu, cürəti,
Coşqunluğu, şiddəti -
Bizim qanıdır O.
Bizim atəşimizdir,
Həyacanımızdır O.
Bizim torpağımıza,
Öz Qarabağımıza
Öz qanımla tökülüb.
Doğma Vətənimizdə
Öz qanımla bu qədər
Ətirli, təvəttüli,
Şöhrətli, şərəfətli
Çiçək açıb, gül olub .

Onlar tək-tək öldülər! -
O ərler, o igidlər,
O qəhrəman şəhidlər
Vətəni azad görüb,
Bəxtiyar, abad görüb
Rahat nəfəs aldılar -
Bir qəlb, bir can oldular,
Hamısı bir-birinə
Doğma əziz, sevimli,
Dost, mehriban oldular -
Ruhi-rəvan oldular
Razılıq, sevinc saçan
Böyük bir coşqu ilə
Vətənin qarşısında
Min dəfə baş endirib
Halallıq istədilər:
- "Başın sağ olsun, Vətən!
Haqqını halal eyle.
Biz səfər üstündəyik,
Mənzilimiz uzaqdır,
Yol gedirik!"- dedilər -
Halallıq istədilər.
Onlar tək-tək öldülər! -
O ərler, o igidlər,
O qəhrəman şəhidlər
Yer üzündə, dünyada
Çox şər-xata gördülər,
Çox qan-qada gördülər.
Bütün Yer aləmini -
Bizi bəyənmedilər -

Ardı Səh. 11

